

promotion of pupils in the space of knowledge, but also the development of their abilities, skills, emotional and value orientations.

Summarizing the theoretical, pedagogical and practical approaches to the system of estimation, it can be concluded that it should give the possibility to objectively evaluate the academic achievement of each student and to create an additional mechanism for activation of the potential in all types of educational-cognitive activity.

Key words: *primary school pupils, control and assessment activity, self-appraisal, educational achievements, quality of knowledge, formation of skills and habits, educational motivation, traditional education system, interactive technologies.*

УДК 371.214.41

Володимир Приходько

Придніпровська державна академія
фізичної культури і спорту
ORCID ID 0000-0001-6980-1402

Олександр Томенко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-1097-965X
DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/156-166

СПОРТ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ: ВІД УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ ДО ПОТРЕБИ ФОРМУВАННЯ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здійснено аналіз розуміння провідних учених про систему підготовки спортсменів, показано неповноту цього розуміння, що не дозволяє отримати ясність у питанні про те, що є основним результатом функціонування цієї системи. Встановлено, що головним результатом діяльності вдосконаленої системи спортивної підготовки повинно стати становлення суб'єкта спортивної діяльності, який здатний брати на себе відповідальність та забезпечувати якість змагального результату.

Ключові слова: спорт вищих досягнень, спортсмен, система спортивної підготовки, суб'єкт, спортивна діяльність.

Постановка проблеми. Теорія і практика спорту вищих досягнень (далі, *спорту*) являють собою яскравий приклад взаємного зв'язку і впливу, причому такого, який відбувається в обидві сторони: від теорії до практики і навпаки. Практика ж дає нам достатньо прикладів того, що по мірі дорослішання спортсмена, а цей процес можна ототожнювати з рухом від етапу початкової підготовки до етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей і далі до етапу збереження вищої спортивної майстерності, він має набувати все більше рис, притаманних не об'єкту впливу (з боку тренера), а суб'єкту. Цей феномен у теорії спорту ще не дістав достатнього обґрунтування, а отже відсутність відповідних знань об'єктивно стримує процес розкриття фахівцями спорту потенціалу

конкретної особистості - суб'єкта спортивної діяльності, досягнення нею максимально-можливого змагального результату.

Таким чином, чи не найбільш суттєвою генеральною тенденцією того тривалого часу, коли людина починає заняття спортом (зазвичай, з молодшого шкільного віку) і до досягнення максимально-можливих спортивних результатів має відбуватись процес все більшого набуття нею рис суб'єкта. Зауважимо, *має відбуватись*, саме тому, що з тієї ж практики спорту відомі численні випадки, коли після завершення активних занять частина добре відомих спортсменів так і не можуть «знайти себе», не досягають успіхів у професійній діяльності та в устрої власного життя. Натомість, відомі й інші приклади, приміром, В. П. Борзов і С. Н. Бубка, усім відомі легендарні українські спортсмени, які є успішними людьми поза спортом, зробили блискучу професійну кар'єру. Тож проблема набуття діючими спортсменами якостей суб'єкта має не лише утилітарне значення (відповідно до участі суб'єкта у досягненні ним максимально-можливих спортивних результатів), але й до виховання особистості, яка, полишивши спорт, має стати відповідальною частиною суспільства.

Аналіз актуальних досліджень. Відповідно до сутності виявленої наукової проблеми, а саме уточнення змісту системи підготовки спортсменів і обґрунтування ролі спортивної діяльності, ми звернулись передусім до вивчення праць найбільш відомих та поважних вітчизняних і зарубіжних авторів.

Поняття «спортивна підготовка» Л. П. Матвеев поширює на процес направленого використання усієї сукупності факторів, що забезпечують більш менш вибірковий вплив на спортивні можливості спортсмена і обумовлюють їх зростання, збереження і реалізацію безпосередньо через спортивні результати. На його думку, як основні складові спортивна підготовка включає спортивне тренування, підготовчо-змагальну практику, а також позатренувальні і позазмагальні фактори підготовки. Без цього побудова сучасної системи ефективної підготовки спортсмена є немислимою [2, 27]. У розглянутих нами працях [1; 3, 4, 5; 7] докладно описані особливості побудови різних існуючих систем підготовки спортсменів та їх складові.

В. М. Платонов слушно зауважує: «...загальна теорія підготовки спортсменів є прикладом сучасних інтегративних наук, в основі яких знаходиться подібність структури внутрішнього функціонування об'єктів, а не їхня приналежність до традиційної дисципліни. Міждисциплінарний підхід дозволяє, по-перше, охопити усю сукупність об'єктів (що відносяться до загальної теорії підготовки спортсменів – *авт.*)», а по-друге, представити обсяг знань, накопичених у межах традиційних дисциплін (теорії і методики спортивного тренування, фізіології, біохімії, морфології, психології та ін.) з позицій можливості їх практичної реалізації при підготовці спортсменів вищої кваліфікації. Доцільність включення у загальну теорію підготовки спортсменів знань з ряду суміжних дисциплін у

якості допоміжних розділів пов'язана з потребою подолання методології механіцизму й вузької спеціалізації у різних науках» [5, 25].

Подані зауваження й методологічні положення, що були сформульовані провідними фахівцями, використані як орієнтир для наших досліджень.

Зазначимо, що у вказаних роботах відсутні відповіді на питання про те, що має являтися кінцевим результатом «системи спортивної підготовки»? Адже саме очікуваний результат визначає зміст елементів системи: без цього до числа елементів системи можна додавати безліч другорядних, а не ті, що в кінцевому рахунку будуть вирішувати змагальний результат. Крім того, не розглянуте питання суб'єкта, немає повного розкриття значення спортивної діяльності для досягнення максимального змагального результату, що й обумовило об'єктивну потребу нашого теоретичного дослідження.

Ціль статті - довести об'єктивну тенденцію розвитку спорту вищих досягнень, яка полягає в потребі конвертації вдосконаленої практики спортивної підготовки у формування спортивної діяльності особи.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, систематизація, логічне конструювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звернемось передусім до сутності явища системи підготовки спортсмена. У найбільш загальному сенсі *під системою* мають на увазі сукупність тих елементів, взаємодія яких породжує інтегративні якості, не присутні кожному з цих окремих елементів. Відтак, *система підготовки спортсмена* – це сукупність педагогічних впливів у ході цілеспрямованого багаторічного навчально-тренувального процесу, що сприяють розвитку як загальнолюдських і моральних якостей особистості, так і формуванню специфічних кондицій молодій людини (спортсмена), потрібних для досягнення високого змагального результату у відповідному виді спорту.

В. М. Платонов зі співавт. (2012) зазначають, що місце тієї чи іншої країни у підсумковій таблиці Ігор Олімпіади визначає безліч факторів внутрішнього життя кожної країни (економічні можливості, стабільність у суспільстві, рівень розвитку науки та освіти, відношення до фізичного виховання і спорту вищих досягнень). Однак за рівних (і схожих – *авт.*) умов ефективність виступів у значній мірі обумовлюється здатністю фахівців в області спорту сформулювати і реалізувати ефективну систему олімпійської підготовки. «Не меншу роль відіграє і здатність відповідних державних органів вірно визначити пріоритети, забезпечити відповідну матеріально-технічну і фінансову підтримку, а також ефективний контроль» [4, 28].

Дані автори також зазначають, що характеризуючи сучасні ефективні системи олімпійської підготовки, варто перед за все відмітити їхню комплексність і у рівній мірі значущу роль різних складових у забезпеченні

кінцевого результату, а без використання на сучасному рівні можливостей всіх наведених (вище) складових не можна розраховувати на успіх [4, 29].

Серед *фізіологічних* засобів, що використовуються, О.Ц. Демінський [1] називає психофізіологічні засоби (акупунктура, масаж і розминка); психофармакологічні (транквілізатори, антидепресанти, психостимулятори, адаптогени); гігієнічні (гідропроцедури, сауна, ультрафіолетове випромінювання, спеціальне харчування, вітамінізацію); правильну організацію харчування; фізіотерапію. Чинники *психологічної підготовки* цей автор поділяє на мобілізуючі, коригуючі та релаксуючі. Мобілізуючі засоби та методи спрямовані на формування настанови на активну інтелектуальну і моторну діяльність спортсмена. Це вербальні засоби (самонакази, переконання), психорегулюючі вправи, фізіологічні вправи (збудливий варіант акупунктури, масаж).

Релаксуючі засоби та методи (психорегулююче тренування (варіант «заспокоєння»), «прогресуюча релаксація», «паузи психорегуляції», заспокійливий масаж). За змістом психологічні чинники поділяються на сугестивні, ментальні та інші (вербальні, образні та вербально-образні), а також соціально-ігрові. Тут О. Ц. Демінський акцентує, одним із основних завдань психолога, як важливої постаті у системі спортивної підготовки є навчання спортсменів прийомам саморегуляції для їх самостійного і свідомого застосування. Класичні приклади прийомів – психорегулююче і психом'язове тренування. Уявне тренування сприяє формуванню у спортсмена вміння швидко відбирати з усього потоку інформації, що до нього надходить, найбільш значущі, а також правильні ознаки раціональних рухових дій [1, 25-40].

Доведено, що найбільш ефективним у тренуванні спортсменів високої кваліфікації у частині видів спорту є застосування спеціально-підготовчих засобів, систематизованих на основі техніко-тактичних дій і комбінацій, які найчастіше трапляються у змагальній діяльності [1, 41-42].

Однак зауважимо, що слабо розкритою є роль *дидактичних чинників* у системі спортивної підготовки, які окрім завдань навчання руховим діям, дають змогу сприяти «організації спортивної діяльності» [1, 41].

Щодо поданого, звернемо увагу на глибоку тезу Л. П. Матвеева, який підкреслював, що ведучи мову про розвиток індивіда у спорті, потрібно мати на увазі закономірний процес кількісних і якісних якостей особистості, що відбуваються тривалий час і є незворотними за своїми генеральними тенденціями, котрі проявляються в різних життєвих стадіях. Осмислюючи, відповідно до тих самих норм, роль виховання в індивідуальному розвитку, потрібно бачити глибоку спорідненість і разом з тим суттєві відмінності цих процесів, що не дозволяють їх змішувати. Виховання як соціально-детермінований процес направлено впливу на розвиток індивіда за певних умов здатне оптимізувати тенденції розвитку

особистості в тій мірі, в якій вона залежить не лише від виховання, але також від генетичних та інших факторів [2, 16].

Між тим, лише загальним пунктиром, лише у першому наближенні намічене автором поняття «спортивна діяльність», що є вкрай важливим для сучасного спорту. Л.П. Матвеев дослівно пише щодо цього наступне: «...поняття спортивна діяльність можна на достатніх підставах тлумачити як частковий синонім поняття спорту. Суворо кажучи, під спортивною діяльністю потрібно мати на увазі саме те у спорті, що втілене у поведінку спортсмена у процесі його підготовки до спортивного змагання і у ході самого змагання. При такій трактовці спортивної діяльності логічно розрізняти два її підтипи: спортивно-підготовчу і власне змагальну діяльність» [2, 27].

Очевидно, що для визначення поняття спортивна діяльність потрібно звернутись, передусім, до поняття суб'єкта (його формування, сутності явища суб'єктності, відповідальності суб'єкта за власну життєдіяльність і т.д.). Як загальну тенденцію, з вітчизняної практики спорту вищих досягнень, можна виділити те, що спортсмени, у яких склалась у свідомості дійсність зі своєї спортивної дисципліни, і які знаходяться на етапах максимальної реалізації індивідуальних можливостей і збереження вищої спортивної майстерності, суттєво більш самостійні у своїх діях і у прийнятті рішень.

Так, у нашій бесіді В. В. Петровський (тренер олімпійського чемпіона зі спринту В. Борзова) наголошував, що вже тоді, у першій половині 1970-х років він дослухався до думок свого вихованця і наводив такий приклад. Хоча як перший номер збірної СРСР з легкої атлетики В. Борзов мав наперед складені, перевірені і затверджені плани тренувань, Валерій не прагнув їх формально виконувати. Траплялось, зробивши усього лише легку пробіжку на початку тренування, він підходив до тренера і казав йому, що буде краще, якщо цим його тренування і обмежиться, і тренер погоджувався. Адже В. В. Петровський розумів, що відповідальний і суворий до себе спортсмен «просто так» не відмовиться від запланованого. Очевидно, розумів тренер, його підопічний щось відчуває, чогось сьогодні боїться (можливо небажаної травми).

Відомо, також, що багаторазовий рекордсмен світу зі стрибків з жердиною С. Бубка в останні роки спортивної кар'єри не часто дослухався до порад свого тренера. По-перше, йому вже самому було зрозуміло що і як потрібно робити у тих або інших обставинах змагань. По-друге, втомлювала потреба вишукувати слова і переконувати тренера раз по раз у своїй правоті.

Як видно з поданого, мова йде про прояви саме спортивної діяльності, коли спортсмен у повній мірі відбувся як її суб'єкт, який аналізує ситуацію і приймає самостійні рішення. Відтак, у навчально-тренувальному процесі на якомусь етапі з'являються два (рівноправні) суб'єкти: тренер і спортсмен.

Ми не володіємо одкровеннями представників ігрових видів спорту, але зрозуміло, що кожен з них у повсякденному житті, на футбольному полі

чи тенісному корті не лише прагне виконати настанову тренера, але й у значній мірі, аналізуючи ситуацію що склалась, безперервно сам приймає рішення. Отже, наприклад, вже при комплектуванні команди виконавцями різних ігрових амплуа, тренеру треба точно знати і брати до уваги «спортивну історію» кожного претендента на місце на футбольному полі, адже зазвичай дорослі спортсмени вже сформували свій стиль поведінки, який важко змінюють. Тому, і селекціонерам клубу, і головному тренеру, приймаючи рішення, вкрай важливо отримати об'єктивні відомості про спортсмена: наскільки гравець є дисциплінованим на полі (чи часто заробляє непотрібні і небезпечні для своєї команди штрафні і пенальті, отримує без ігрової необхідності жовті картки і видалення); наскільки гравець дисциплінований за межами футбольного поля (коло спілкування, вже набуті «слабкості», можливі порушення спортивного режиму), що буде заважати йому підтримувати спортивну форму в період відпустки і перебування за межами спортивної бази команди; наскільки він чесний, щоб «не за страх, а за совість» відпрацьовувати свій контракт, а не шукати штучні причини для лікування і відновлення; наскільки він навчає мий, щоб у процесі входження в команду, постійно коригувати дії на футбольному полі, приводячи їх у відповідність з установкою тренера, а значить, стаючи, все більш корисним колективу; наскільки він травматичний, чи здатний без пошкоджень виходити з частих єдиноборств і швидко відновлюватися після міні травм; наскільки швидко він оцінює ситуацію, приймає рішення, оперативне і якісно виконує необхідні команді саме в даний момент техніко-тактичні дії [6].

Зрозуміло, що спортивна діяльність формується по мірі становлення спортсмена відповідно до закономірностей переходу кількісних змін у нову якість. Щоб управляти цим переходом, треба розуміти: він чимось схожий на зусилля думаючих батьків «поставити на ноги» своїх дітей, хоча тим самим вони їх втрачають, бо образно кажучи, стають непотрібні молодій порослі.

Думаючий тренер теж має розуміти, якщо він утворює зі своїм спортсменом таку собі систему, його вихованець, як об'єкт впливу усієї системи спортивної підготовки, усього лише виконавець «закладеної програми». Очевидно, що у більшості видів спорту, включаючи олімпійські дисципліни, цього сьогодні недостатньо, «одна голова добре, а дві краще».

Насправді процес освіти особистості, про який тут йде мова, розпочинається з формування спортсменом, який вже розуміє власну відповідальність за кінцевий результат, образу «себе у бажаному майбутньому». Потрібно уявити, якою людиною, яким спортсменом я бажую себе бачити. Якщо такий образ, за допомоги тренера та інших близьких дорослих створений, він є надійним дороговказом не лише у спортивній діяльності, але й життєдіяльності особистості.

Але щоб таке було можливим у ході формування і реалізації системи спортивної підготовки, серед необхідного іншого, має бути забезпечене таке. Пріоритет має отримати не тільки вдосконалення навчально-тренувального процесу, він залишається ніби всередині, представляючи собою ядро, сутність обговорюваного явища, але більш широкою рамкою об'єктивно виступає багатогранний процес підготовки спортсменів і команд. Це означає, що якщо ми будемо як і раніше розглядати тренера, всього лише як фахівця, що забезпечує високу якість навчально-тренувального процесу, ми не перейдемо до більш високого рівня організації та управління у спортивній підготовці, а саме до забезпечення оптимальної організації всього багатогранного змісту підготовки спортсменів і команд з ігрових видів спорту.

В. Шамардін обґрунтовує: «Сьогодні футбол розвивається у напрямку високої рухливості гравців, швидкісної техніки, інтуїтивно-творчих дій, покладених у основу імпровізації, подальшої інтенсифікації, що проявляється у збільшенні швидкості гри, що забезпечує необхідний результат» [8, 133].

Об'єктивно важливо, при такій постановці питання, бачити в сучасному тренері зі спорту професіонала, якого вже давно в ряді зарубіжних країн називають менеджером. Того наставника, який успішно поєднує здатність до планування навчально-тренувального процесу з умінням укомплектувати склад саме тими гравцями, які потрібні для реалізації створеної ним концепції гри, здатний підпорядкувати своїй волі наявних виконавців, зорганізувати в злагоджено-діючий механізм всіх фахівців, що відповідають за інформаційне, матеріально технічне, медичне, психологічне та інше забезпечення команди.

Серед тих сторін навчально-тренувального процесу, які все ще не отримують в практиці підготовки юних спортсменів в Україні достатньої уваги, знаходиться поки що умовно названа нами, «ментальна підготовка» спортсменів. Йдеться про все більш очевидну тенденцію, коли без відповідного стану інтелекту не можуть бути використані у повній мірі накопичені можливості загальної та спеціальної фізичної, техніко-тактичної та інших видів підготовки. «Ментальна підготовка» розгортається на схемах гри, точніше, на розумінні техніко-тактичних дій, використовуваних при організації гри в атаці і обороні. Тут мислення провідних гравців будується не на вербальній комунікації, але за єдиними, хоча й багатоваріантними схемами гри (згадаймо, тренерів в хокеї, баскетболі та інших видах з блокнотом і фломастером в руках). Крім того, і це важливо, мислення на основі схем гри дозволяє легіонерам, які у повній мірі не освоїли мову нової для них країни, швидко вливатися в нові ігрові колективи і, навіть, ставати їхніми лідерами.

Однією з найбільш важливих тенденцій, що стосуються вдосконалення «ментальної підготовки», для забезпечення якої потрібно як акцентоване використання широко відомих прийомів, так і створення принципово нових педагогічних практик діяльності спортивних наставників, є першочергова увага в ігрових видах спорту і єдиноборствах до такої якості як швидкість. Йдеться про прояв цієї якості не тільки в сенсі швидкості переміщення по полю (майданчику) або швидкості якісного виконання потрібного на даний момент технічного прийому, що забезпечує успіх. Звертаємо увагу на потребу швидкої оцінки мінливої ігрової ситуації і прийняття рішення про термінове виконання саме цього техніко-тактичного прийому (якщо такої оцінки і дій немає, телекоментатори, приміром, кажуть що гравець «дивиться футбол»).

Аналізуючи зміст вітчизняної теорії спортивного тренування, приймаючи участь у захисті дисертацій за спеціальністю 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт», ловиш себе на думці, що пріоритет відданий таким аспектам і виділенню предмету дослідження, що радше притаманні роботам на здобуття наукового ступеня з біології, адже акценти тут робляться на проблемах забезпечення максимального, по мірі дорослішання, розкриття потенціалу тілесності, на підвищенні резервних можливостей організму, на підведенні спортсменів до основних стартів на піку функціонального стану, у той час як становлення суб'єкта і становлення спортивної діяльності оминається.

Отже, як узагальнення усього поданого, визначимо що *спортивна діяльність* примітна таким станом мислення і контрольованої особистістю власної активності, коли кваліфікований спортсмен не лише здатний брати на себе відповідальність за власну поведінку, з огляду на наступні тренування і змагання, але й проявляти потрібну тут і зараз ініціативу і винахідливість для забезпечення досягнення (і повторення) потрібного змагального результату.

Висновки

1. На даний час усе ще доволі розмитими залишаються уявлення про зміст системи підготовки спортсменів. О. Ц. Демінський намагався ретельно окреслити зміст елементів такої системи, але це завдання так і не розв'язане саме тому, що не було визначено які саме результати має вона забезпечувати. Як ми довели, головним підсумком впливу цієї системи на особистість має бути поступове становлення суб'єкта спортивної діяльності, що розв'язує проблему відповідальності спортсмена за змагальний результат, а також виховання тієї особистості, яка «знайде себе», полишивши активні заняття спортом.

2. Визначення спортивної діяльності як стану мислення і контрольованої активності, коли діючий спортсмен не лише здатний брати відповідальність за власні дії, з огляду на наступні тренування і змагання, але

й проявляти потрібну тут і зараз ініціативу і винахідливість з метою досягнення (і повторення) потрібного змагального результату, дає більш чіткі орієнтири для навчально-тренувального процесу і системи підготовки спортсменів.

3. Виведення на перший план проблеми становлення суб'єкта спортивної діяльності, яка повертає тему олімпійського і професійного спорту до поля педагогічної науки, так одночасно і привертає увагу до оновлення змісту професійної підготовки і діяльності сучасних тренерів.

Перспектива подальших розвідок пов'язана з дослідженням специфіки формування і сутності спортивної діяльності у різних видах спорту. Адже очевидно, що хід становлення і способи прояву спортивної діяльності, наприклад, у спортивній гімнастиці, де від спортсмена вимагається чітке дотримання встановлених правилами змагань норм, та у футболі, у якому виправданою є результативна імпровізація гравців, будуть суттєво відмінні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демінський О. Ц. Дидактичні основи оптимізації спортивного тренування : монографія / Демінський О. Ц. – К. : Вища шк., 2001. – 238 с.
2. Матвеев Л. П. Общая теория спорта и ее прикладные аспекты : учебник для вузов физической культуры / Матвеев Л. П. – 5-е изд., испр. и доп. – М. : Советский спорт, 2010. – 340 с.
3. Платонов В. Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение / Платонов В. Н. – К. : Олимпийская литература, 2014. – 624 с.
4. Платонов В. Н. Подготовка спортсменов разных стран к Олимпийским играм / В. Н. Платонов, Ю. А. Павленко, В. В. Томашевский. – К. : Изд. дом Д. Бураго, 2012. – 336 с.
5. Платонов В. В. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. – К. : Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
6. Приходько В. В. О перспективах содержания дальнейших исследований по проблемам развития игровых видов спорта / В. В. Приходько // Современное состояние и тенденции развития физической культуры и спорта : матер. II Всероссийской заочной науч.-практ. конф. с междунар. участием, 10 нояб. 2015, Белгород. – С. 339-344.
7. Приходько В. В. Удосконалення організації та змісту наукових досліджень з фізичної культури і спорту в Україні як важлива передумова їх реформування / О. А. Томенко, О. В. Михайличенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / гол. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – № 3 (57). – С. 419-429.
8. Шамардин В. Характеристика и особенности атакующих действий футбольных команд высокой квалификации / В. Шамардин // Спортивный вестник Придніпров'я. – 2011. - № 1. – С. 133-136.

REFERENCES

1. Demins'kyu, O. Ts. (2001) Dydaktychni osnovy optymizatsiyi sportyvnoho trenuvannya [Didactical bases of sports training optimizations]: Monograph. K. : Vyshcha shk., 238 p.
2. Matveev, L.P. (2010) Obschaya teoriya sporta i ee prikladnyie aspekty [General theory of sport and applied aspects]: Textbook for institutions of higher education of physical culture. M. : Sovetskiy sport, 340 p.
3. Platonov, V. N. (2014) Periodizatsiya sportivnoy trenirovki. Obschaya teoriya i ee prakticheskoe primenenie [Division into periods of the sports training. A general theory and practical application]. K.: Olimpiyskaya literatura, 624 p.
4. Platonov, V. N., Pavlenko, Yu. A., Tomashevskiy, V. V. (2012) Podgotovka sportsmenov raznyh stran k Olimpiyskim igram [Preparation of sportsmen of different countries to the Olympic games]. K. : Izd. dom D. Burago, 336 p.
5. Platonov, V. N. (2004) Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte. Obschaya teoriya i ee prakticheskie prilozheniya [The system of preparation of sportsmen is in olympic sport. General theory and practical applications]. K.: Olimpiyskaya literatura, 808 p.
6. Prihodko, V.V. (2015) O perspektivah sodержaniya dalneyshih issledovaniy po problemam razvitiya igrovyyih vidov sporta [About the maintenance prospects of further researches on the problems of game sports development]. Sovremennoe sostoyanie i tendentsii razvitiya fizicheskoy kultury i sporta. Mater. II Vserossiyskoy zaochnoy nauch.-prakt. konf. s mezhdun. Uchastiem, Belgorod. p. 339-344. (In Russian).
7. Prykhod'ko, V.V., Tomenko, O.A., Mykhaylychenko, O.V. (2016) Udoskonalennaya orhanizatsiyi ta zmistu naukovykh doslidzhen' z fizychnoyi kul'tury i sportu v Ukrayini yak vazhlyva peredumova yikh reformuvannya [Improvement of organization and maintenance of scientific researches from a physical culture and sport in Ukraine as important pre-condition of their reformation] Pedagogichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyi tekhnolohiyi / hol. red. A.A. Sbruyeva, Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A.S. Makarenka, no. 3 (57), p. 419-429. (In Ukrainian).
8. Shamardin, V. (2011) Harakteristika i osobennosti atakyushih deistvii fytholnih komand visokoi kvalifikacii [Description and features of attacking actions of soccer commands of high qualification]. Sportivnii visnik Pridniprov'ya, no. 1, p. 133-136. (In Russian).

РЕЗЮМЕ

Приходько Владимир, Томенко Александр. Спорт высших достижений: от усовершенствования системы спортивной подготовки спортсменов к потребности формирования спортивной деятельности.

Осуществлен анализ представлений ведущих ученых о системе подготовки спортсменов, показана неполнота этих представлений, что не позволяет получить ясность в вопросе о том, что является основным результатом функционирования этой системы. Установлено, что главным результатом деятельности усовершенствованной системы спортивной подготовки должно стать становление субъекта спортивной деятельности, способного брать на себя ответственность и обеспечивать качество соревновательного результата.

Ключевые слова: спорт высших достижений, спортсмен, система спортивной подготовки, субъект, спортивная деятельность.

SUMMARY

Prukhodko Volodymyr, Tomenko Oleksandr. Sport highest achievements: From improving training athletes to the need to establish sports activities.

The system of athlete - a combination educational influences during a focused multi-training process, contributing to the development of a general human and moral qualities of the person, and the formation of the specific condition of the young man (athlete) required to achieve a high competitive performance in the sport.

However, poorly disclosed the role of teaching factors in sports training system, which in addition to learning motor tasks actions enable the organization to promote sports activities personality. As a general trend, with domestic practice sports higher achievements, you can select that athletes have emerged in the minds of the validity of their sporting discipline, and which are at the stages to realize individual potential and preservation of high sports significantly more independent in their actions and decision-making.

Sports activities formed to the extent of becoming an athlete person under the laws of transformation of quantitative changes in the new quality. To manage this transition, we must understand: it something like the effort of thinking parents «put up» their children, although in doing so they lose them, because figuratively speaking, become useless young shoots.

The process of formation of the person which is in question begins with the formation of an athlete who already understand their responsibility for the final result image «itself in the desired future». You need to imagine what kind of person to whom an athlete I would see myself. If the image with the help of a coach or other adult family created by a reliable guide not only for sports activities, but also a person of life.

Sports activity is remarkable such as thinking and controlled by a person's own activity as a skilled athlete is not only able to take responsibility for their own behavior, given the following training and competition, but also exercise the right here and now, initiative and resourcefulness to ensure the achievement (and repetition) competitive desired result.

Key words: sport of the highest achievements, sportsman, sports training system, subject, sports activity.

УДК 37.013.42

Алла Рижанова

Харківська державна академія культури

ORCID ID 0000-0002-3332-9748

DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/166-175

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

На підставі аналізу тенденцій розвитку інформаційного суспільства та сутності соціально-педагогічної діяльності обґрунтовується актуалізація соціокультурних технологій у вирішенні соціальних проблем як України, так і людства, зокрема соціально-педагогічними засобами. Процес соціального розвитку людини як активного соціального суб'єкта не лише певної країни, регіону світу, але й світової спільноти, має докорінно змінитися відповідно до соціокультурних вимог сучасності. У соціально-педагогічній діяльності, ще за часів її виникнення в індустріальному суспільстві, активно застосовувалися соціокультурні технології задля гармонізації соціального розвитку соціального суб'єкта та його соціального середовища. Проте в умовах інформаційного суспільства ці технології потребують оновлення через розширення меж соціального середовища й ускладнення вимог до соціальних суб'єктів. Соціокультурні технології соціально-педагогічної діяльності мають забезпечити набуття людиною